

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto..... \$7.00
Za inosemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 149. — ŠTEV. 149.

NEW YORK, MONDAY, JUNE 27, 1921. — PONDELJEK, 27. JUNIJA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

GOMPERS JE PORAZIL LEWISA

VELIKE UNIJE SO BILE RAZCEPLJENE PRI GLASOVANJU
ZA TEGA ALI ONEGA KANDIDATA. — PORAZENI KANDIDAT
JE REKEL, DA JE ZADOVOLJEN Z IZIDOM VOLITEV.

Denver, Colo., 25. junija. — Samuel Gompers, stari ameriški delavski voditelj, je bil danes zopet izvoljen predsednikom Ameriške delavske federacije ter je porazil John L. Lewisa, predsednika United Mine Workers, z veliko večino.

Oficijelno štetje glasov je pokazalo: 25,022 glasov za Gompersa in 12,324 za Lewisa.

Delegacija premogarjev je bila razdeljena v svojih glasovih ter dala Gompersu 1596 glasov in Lewisu 2132. Predsednik Lewis je odklonil glasovanje glede 533 glasov, katere je imel.

Le dve največji organizaciji sta glasovali kot en mož za Lewisa, namreč unija strojnikov ter United Brotherhood of Carpenters.

Organizacije železničarjev, o katerih se je glasilo, da bodo solidno podpirale Lewisa, so bile razdeljene pri glasovanju, kajti dve največji uniji, oni električnih delavcev ter takozvanih "carmen", sta glasovali za Gompersa.

Objave zopetne izvolitve Gompersa se je pozdravilo z odobravanjem, ki je trajalo par minut. Demonstracija pa ni bila splošna, kajti dosti delavcev je obsedelo na svojih sedežih.

Prepričan sem, da ne bo prinesla moja izvolitev nobene uteh Gary-ju ali Hearstu, — je rekel Gompers v odgovor na poziv, naj govori.

— To je dokaz, celemu svetu, — je dostavil, — da ne more veriga časopisov, katere lastuje multimilijonar z osem milijoni konjskimi silami blato dvigajočih strojev, kontrolirati Ameriške delavske federacije.

— Ne morem pričeti s pripovedovanjem, kako hvaležen sem za izid teh volitev, — je nadaljeval. — To je prvokrat v moji oficijelni karijeri v delavskem gibanju, da sem se poslužil takega jezika. Dejstvo pa je, da vsako čast, ki me doleti, vsako zaupanje, katero se stavi v mene, razlagam kot poziv na dolžnost.

— Prav v malo zadovoljstvo mi je, da sem porazil delegata Lewisa, — je nadaljeval delavski voditelj, ko je povedal delegatom, da ne more Hearstovo časopisje kontrolirati ali obvladati ameriškega delavskega gibanja in Ameriške delavske federacije.

— Ko se je organiziralo uslužbenec poučilih in električnih železnice v Indianapolis, — je dostavil Gompers, — sva šla z nekim prijateljem Del Callihanom iz New Orleansa po cesti in Del mi je rekel: — Gompers, jaz sem razočaran glede tebe. — Vprašal sem ga, zakaj in rekel mi je: — Ker sem mislil, da si velik človek, najmanj šest čevljev visok. Ti vendar pišeš tako veliko, govoriš tako veliko ter imaš tako velike močgane.

— Hočem reči, da nameravam storiti to. Vi morate presoditi, če imam v resnici velike močgane ali ne. Jaz bom govoril vedno odločno. Govoril bom vedno za zahteve dela, brez katerega bi morala družba propasti.

— Govoril bom vedno odločno s predsedniki, kabinetnimi uradniki, senatorji ter celo dnevnimi listi. Skušal bom vedno govoriti glas dela, brez obzira na posledice. Jaz dajem prednost drznosti značaja pred vsako drugo stvarjo.

— Jaz sprejemam odločitev Ameriške delavske federacije brez najmanjše sence sovražnosti v svojem duhu, — je rekel Lewis. — Imel sem sanje, da postanem predsednik te velike organizacije, aspiracije, do katere je upravičen vsak član te organizacije. Hočem reči tukaj, da se nisem poslužil nikakršnih nečestnih metod v svojih naporih, da uresničim to svojo aspiracijo. Jaz respektiram mnenje onih, ki so mi nasprotovali ter se prav iz srea zahvaljujem vsem, ki so me podpirali.

— Jaz nisem bil kandidat William Randolph Hearsta. Še nikdar ga nisem videl ter nisem bil v nobeni zvezi z njim. Rečem pa, da vem nekaj glede tega William Randolph Hearsta. Spominjam se, da so Hearstovi listi zlomili kovinarsko stavko v moji domači državi.

— Najti je tudi druge kapitalistične liste in jaz vem nekaj o njih. Na njih zavratne napade glede mojega značaja in integritete sem odgovoril z molkom. Vse svoje sile hočem bolj kot kdajkoli posvetiti velikemu ameriškemu delavskemu gibanju.

NOA KONFERENCA Z ANGLEŠKIMI PREMOGARJI.

London, Anglija, 25. junija. — Tako stavkujoči premogariji kot lastniki rogov so sprejeli povabilo, katero jim je poslal danes ministr. predsednik Lloyd George, da se vdeležijo v ponedeljek konference, ki naj bo skušala doseči uravnavo ter napraviti konec stavki premogarjev, ki traja sedaj že tri mesece.

KRALJ ALFONZO JE ODPOTOVAL IZ ANGLIJE.

London, Anglija, 26. junija. — Danes je odprtoval kralj Alfonso preko Pariza na Španjolsko. Na kodovoru sta se poslovila od njega kralj Juri in prestolonaslednik.

INFLUENCA V JUŽNI AFRIKI.

Cape Town, Južna Afrika, 26. junija. — Po tukajšnji okolici se širi z veliko naglico španška influenza. Na tisoče oseb je zbolelo. Bolezen je zahtevala že več tisoč živ.

PARNIK SE JE POTOPIL.

Sydney, Avstralija, 26. junija. Pri rtu Hawke se je potopil obrežni parnik Fitzroy. Izmed tridesetih mož posadke so se samo trije rešili.

Ententin ultimatum Madžarski?

Londonski socijalistični "Daily Herald" priobčuje nastopno brzojavko svojega dunajskega poročevalca: Zavezniki vrhovni komisariji so izročili madžarski vladi v Budimpešti noto, v kateri zahtevajo reorganizacijo sedanega sistema na Madžarskem. V noti natančno, da pride koncem junija v Budimpešto medzaveznikiška reparacijska komisija, ki se bo pečala z notranjim položajem in s finančno kontrolo na Madžarskem. Zavezniki bodo zahtevali od Madžarske: Odpoved regenta Horthyja; Bethlenovo vladno moro nadomestiti vlada, v kateri bodo zastopane vse stranke; nove volitve pod kontrolo medzaveznikiških organizacij in iregularnega vojaštva sedanja narodna skupščina mora sprejeti zakon, ki bo izključil Habsbouržane od madžarskega prestola.

ZRAKOPLOVNA NESREČA.

Don Campbell in Henry Beattie sta bila usmrčena, Schuyler Moocharis je bil pa težko ranjen, ko je padel v plitvo vodo južno od Troy, N. Y. velik hidroplan. Campbell, ki je zrakoplov vodil, se je skušal počasi spustiti na površino, ker je bil pa motor čisto pokvarjen, je zrakoplov z vso silo udaril ob dno. Zrakoplov je bil namenjen za prevažanje potnikov.

LLOYD GEORGE IN EAMON DE VALERA

Angleški ministrski predsednik je poslal De Valeri in Craigu poziv, naj prideta na konferenco.

London, Anglija, 25. junija. — Najbolj važni razvoj v irski zgodovini se je završil, ko je ministrski predsednik Lloyd George danes zvečer naprosil Eamona de Valero, "predsednika irske republike", naj se sestane z njim in Sir Jamesom Craigom, ministrskim predsednikom Ulsterja, brez vsakih obljub ali pogojev.

V svojem pismu na Valero je ministrski predsednik stavil isto ponudbo, katero je pred nadanim časom poslal s posredovanjem Martin Glyna. Valera je takrat rekel: — Če bo Mr. Lloyd George stavil ponudbo javno, bom javno odgovoril.

Na ta način prebiti led je bil še nadalje olajšan vsled številnih pogovorov, katere je imel de Valera z najvišjimi vojaškimi uradniki v Dublinu tekom kratkega interniranja v preteklem tednu.

Pismo ministrskega predsednika na Valero je prišlo kot veliko presenečenje za London, vendar pa je treba reči, da je bilo to dobrodošlo presenečenje. Vse govorce, ki so prihajale tekom preteklih par dni z Downin Streeta, so se glasilo, da je Lloyd George trde v svojem sklepu, da prične z novo kampanjo zatiranja. Treba je priznati, da to ni prišlo od Lloyd George-a samega, temveč od strani onih, katerim se prepričuje prizadevanja, da se uveljavi duha kompromisa.

Upliva kralja na položaj ni mogoče zmanjšati. Ko se je mudil v Belfastu, je videl na svoje lastne oči vspricho topov, kaj pomenja vojna za Irsko. Poleg upliva kralja pa je tudi brez dvoma resnično, da ni bil general Smuts iz Južne Afrike edini angleški kolonialni ministrski predsednik, ki je dal Lloyd George-u primerne nasvete v tem oziru.

Naj se bili povodi tega pisma takih ali takih dejstev samo predstavlja popolnoma novo dobo v vladnem postopanju z Irsko.

Lloyd George je končno priznal Valero kot "izvoljenega voditelja velike večine južne Irske". Ne pa kot "glavarja morilne bande". To je najhujši udarec, katerega se je zadal Torijem, to je angleški centralistični stranki.

Kar se tiče Sinn Fajneev je le ena muha v temu medu. Imenoval je Valero "izvoljenega voditelja južne Irske" ter se s

MIR Z NEMČIJO BO ŠE PRED 4. JULIJEM

Kompromisna pogajanja so se zopet začela. — Resolucija bo sprejeta pred počitnicami.

Washington, D. C., 26. junija. Republikanski voditelji v kongresu, ki odločujejo o usodi Knoxove in Porterjeve resolucije, si na vse načine prizadevajo, da bi bil mir med Združenimi državami in Nemčijo še pred 4. julijem sklenjen.

Včeraj je prišel sem senator Lodge ter je uvedel kompromisno pogajanje med obema strankama. Kompromis bo sklenjen najbrže že v torek ali v sredo.

Iz dela Knoxove in iz dela Porterjeve resolucije bodo napravili kompromisno resolucijo, ki bo brez dvoma sprejeta.

Če bo šlo vse gladko, bo resolucija sprejeta in potrjena še pred 4. julijem, torej pred časom, ko se podajo poslanci in senatorji na počitnice.

MINISTRSKI PREDSEDNIKI IN IRSKE ŽENSKÉ.

London, Anglija, 25. junija. — Jan Kristijan Smuts, ministrski predsednik Južne Afrike, je danes odklonil v imenu ministrskih predsednikov angleških dominijev sprejem deputacije irskih žensk, med katerimi se je nahajala tudi Mrs. Skeffington, katere mož je bil usmrčen v Dublinu leta 1916.

V svojem odgovoru na prošnjo deputacije, je rekel gen. Smuts: — Ministrski predsedniki dominijev bodo brez dvoma, ko se bo nudila prilika, nudili vladi njegovega veličanstva tako službo kot se jim bo zdelo primerno.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH V NEMČIJI.

Berlin, Nemčija, 26. junija. — V Nemčiji je vsak dan manj brezposelnih. Iz zadnje statistike je razvidno, da je dobilo v zadnjem mesecu 40,000 oseb delo. Kljub temu pa znaša število nezaposlenih še vedno 320,000, toda upati je, da bodo tudi ti ljudje kmalo dobili delo.

tem zavzel za to razdelitev, o kateri noče duša južne Irske ničesar slišati. Ostali del pisma pa je tako spravljen, da se ne smatra tukaj za vrjetno, da bi de Valera odklonil sprejem povabila.

GRŠKA JE ODKLONILA MIROVNI SPORAZUM

Francija, Anglija in Italija so ponudile posredovanje z nacionalististi. — Ponudba odklonjena.

Atene, Grška, 25. junija. — Grška je danes odklonila ponudbo Anglije, Francije in Italije, da posredujejo pogajanja s turškimi nacionalisti, v namenu, da se napravi konec sovražnostim med Grki in Turki v Mali Aziji.

Reklo se je, da je bil minister za zunanje zadeve George Baitazis, mnenja, da bi brezpogojni sprejem zavezniške ponudbe pomenjal opustitev in razveljavitev mirne pogodbe, sklenjene v Sevres in da bi umaknjeni grški čet iz Anatolije povzročila ne le velikega nezadovoljstva med grškim narodom, temveč tudi povečala tudi aroganco turških nacionalistov ter nadalje ogrožala nezavarovano prebivalstvo v notranjost Turčije.

Številni Grki, so mnenja, da je treba vzporedno kampanjo proti nacionalistom, če ne iz drugega vzroka, da se opraviči navzočnost kralja Konstantina na fronti ter težke obveznosti in velike žrtve, katere je še dežela doprinesla. Dejstvo, da bosta ministrski predsednik Gounarid in vojni minister Theodorakis odpotovala jutri iz Aten v Smirno, ojačuje tukaj prepričanje, da se ne namerava opustiti nameravane ofenzive. Trdi se, da bi celo majhna kraljeva zmaga več koristila Grški kot pa najbolj ugodni pogoji, katere bi lahko dobili zavezniki za Grško, potem posredovanja med njo in turškimi nacionalisti.

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobé Jugoslavlani potne liste samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, krstni list in domovnica.

Navadno pismo ne zadostuje več. Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu one občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo žele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo naj tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kako gori omenjene listine.

Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

VPRAŠANJE MANDATOV IN NJIH VRAVNAVE

STALIŠČE LORDA CURZONA NI PRILJUBLJENO NITI PRI NJEGOVI LASTNI VLADI. — USODA OTOKA YAP BO KMALO DOLOČENA IN SICER V VELIKO ZADOVOLJSTVO VSEH PRI ZADETIH DRŽAV.

Washington, D. C., 26. junija. — Neki tukajšnji list je objavil danes naslednji zanimiv članek:

Ni še dolgo tega, ko je lord Curzon, angleški minister za zunanje zadeve, rekel, da more pogoje, tikajoče se mandatov za Mezopotamijo, Yap-otok in druge kraje, glede katerih se morajo odločiti zavezniki na temelju izida vojne, rešiti edinole svet Lige narodov. Z drugimi besedami je rekel takrat, da mora Amerika, ki vstaja pri svojih pravcih, ali pridružiti se Ligi narodov ali pa molčati ter sprejeti to, kar bo odločil svet Lige narodov Obenem pa je treba priomniti, da ni bilo to stališče lorda Curzona, to tako karakterično "superijorno" ali vzvišeno stališče lorda Curzona nikdar priljubljeno niti pri njegovi lastni vladi in še manj pri njegovem lastnem narodu.

Na srečo pa je uvidel potrebo opustiti stališče, katero je bil prej zavzemal. V svojem govoru pred cesarsko konferenco, ki se je vršila pred nekaj dnevi in katere so se vdeležili vsi ministrski predsedniki angleških dominijev, je obljubil, da bo Anglija "voljno" napravljala o celi tej zadevi z nami, namreč z Ameriko. Z drugimi besedami je sedaj priznal pravico Amerike, da ima tudi nekaj besede pri določanju mandatov in teritorijev, s katerimi je hotela Anglija razpolagati na svojo lastno roko in brez ozira na veliko ameriško republiko, brez katere bi bila danes Anglija poražen in zatiran narod.

Posledica tega bo, da se bo priznalo pravice naše dežele do ekonomskih in drugih prilik v vseh kolonijah, ki so pripadle zaveznikom na temelju mirovnih pogodb. Zelo važna bo zadeva Mezopotamije, kajti tam je najti bogate petroleške vrelce. Kar se tiče otoka Yap, bo njegova usoda v kratkem določena in najbrž v splošno zadovoljstvo vseh prizadetih držav. Naše zahteve v tem oziru sta vzdržali Francija in Italija. Anglija je pokazala dosedaj še ne kaj drugega vsaj prijateljsko zanimanje. Japonska, ki si je lastila na tem otoku absolutne kontrolne pravice, razpravlja sedaj o zadevi z Washingtonom.

Govor lorda Curzona bi morali vsi pozdraviti kot nadaljni dokaz, da se vsi evropski narodi iznebili vseh misli na vojno in da so pričeli priznavati potrebo zdravih metod glede medsebojnega zblizanja ter uravnave vseh spornih mednarodnih zadev.

V tem oziru je pozdraviti z veseljem izvajanja lorda Curzona, čeprav je dosti takih, ki dvomijo o njegovi odkritosrčnosti ali odkritosrčnosti mož, ki stoje za njim ter diktrajo njegovo politiko.

ŠPANSKI KOMUNISTI SE ZAVZEMAJO ZA GEN. ŠTRAJK.

Madrid, Španjolsko, 26. junija. — Glavni odbor komunistične stranke je po vseh delavske bratovščine po celi deželi, naj proglase generalni štrajk. Po mnenju komunistov naj bi bil štrajk "odločen protest proti zatiranju delavskega razreda".

BOJ MED POLJAKI IN ITALJANI V GORNJI ŠLEZIJI.

Pariz, Francija, 26. junija. — Danes je dobila neka berlinska brkarji.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, saneljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:
Razpočila na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekoval urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$2.35	1,000 kron	\$ 7.50
400 kron	\$3.10	5,000 kron	\$37.25
500 kron	\$3.85	10,000 kron	\$74.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Razpočila na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 3.00	500 lir	\$26.50
100 lir	\$ 5.50	1000 lir	\$52.00
300 lir	\$15.90		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Razpočila na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 2.75
5,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 12.00
10,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 24.00
50,000 nemško-avstrijskih kron	\$117.50

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo zajamčene izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt Street, New York

Zlet francoskih gimnazistov v Lille.

Tudi Jugoslovani so bili zastopani.

Poroča Miroslav Ambrožič.

V dneh od 13. do 17. majnika t. l. se je vršil v mestu Lille na Francoskem 43. zlet Unije francoskih gimnastičnih (telovadnih) društev, ki so se ga vdeležili zastopniki drugih evropskih narodov, med njimi tudi češki in jugoslovanski Sokoli. Čehi so se takoj na prvo povabilo odločili, da pri zletu nastopijo s telovadbo, česar pa Jugoslovani niso mogli storiti vsled prevelikih gmotnih stroškov, ki bi bili za to potrebni. Vsled tega vzroka se Jugoslovanski sokolski savez sploh ni nameraval vdeležiti francoske slavnosti, toda na ponovna vabila francoske Unije in prizadevanja članice francoske misije v Beogradu baronice d'Angela d'Astre je vendar odposlal v Lille svoje odposlanstvo, ki sta je vodila Slovenca podstarosta dr. Vladimir Ravnihar in načelnik dr. Zmagoslav Murnik.

Za nas je bila vdeležba te slavnosti važna in zanimiva. Važna zato, ker smo se ponovno pokazali na mednarodnem forumu, saj so bili zastopani tam poleg Francozov Belgijci, Holanci, Luksemburžani, Danci, Angležji, Švicarji in Italijani; zanimiva pa vsled tega, ker smo videli način prirejanja tamosnjih telovadnih slavnosti, to je onih, katere mi smatramo za rezultat narodne telesne vzgoje. Po načinu prireditve lahko presojamo njihov vzgojni sistem in ga primerjamo s svojim. In v tem pogledu smo videli marsikaj zelo važnega.

Videli smo, da ves zlet gimnazistov ni bil demonstracija predvsem narodne telesne vzgoje, temveč bolj demonstracija narodov in političnih čustev; zlet gimnazistov je bil samo povod za slavnost, v kateri pa so gimnasti stali v ozadju, dočim so tvorili osrednje prihod M. Milleranda in belgijskega kralja Alberta I., sestanek visokih političnih funkcionarjev severne Francoske, Pariza in Belgije, dalje izliv narodnih čustev onega dela Francozov, ki je najbolj občutil strahote vojne in nemške invazije. Od vojne zelo porušeno mesto Lille je bilo za to najbolj primerno tistišče, navdušena demonstracija prijateljstva med francoskim in belgijskim narodom je prišla samaodsebi, prijateljski, odkritosrčni pozdrav ter sprejem čeških in jugoslovanskih Sokolov je bil v očigled prestane vojne popolnoma naraven — za vse to najbolj primerno spremljevanje pa so tvorile nebrojne zastave gimnazistov, živahne fanfare in divna večerna razsvetljava s plesi in slavitvami, ki odgovarjajo romantičnemu temperamentu.

Vse to je bilo veliko in lepo — škoda, da ne morem trdit, da je bila tako tudi telovadba.

Prva telovadba se je vršila v soboto 14. maja. Nastopila je šolska deca mesta Lille in učence mestnega liceja. Okoli 4000 različno oblečenih dečkov in deklet je izvajalo proste vaje z različnimi ritmičnimi pohodi se precej dobro, vendar nastop ni napravil utisistih organiziranih nastopov, kakor smo jih mi navajeni. 48 licej v belih oblekah pa je izvajalo na godbo proste vaje članice zadnjega pranskega zleta. Nekoliko olajšane vaje so izgubile pravo lepoto vsled prepočasne tempa godbe, ki je pri vsakem nastopu dokazovala svojo nesposobnost. Za njimi je prišlo kakih 50 majhnih deklet in dečkov (okrog 6 let), ki so poskušali neko ritmično gibanje — praktična demonstracija francoske morije, ki se v praksi, če sodimo potem nastopu, ne more dobro obnašati. Medtem so izvajale druge skupine naraščajo različne igre, skoke itd., kar pa je bilo v splošnem zelo lepo in primerno. S tem bi bila končana prva telovadba, ki se je vršila ob tretjini praznih tribun in ki ni izzvala nobenega posebnega aplavza, kakor tudi ne navdušenja.

Drugi dan zgodaj zjutraj so se pričele tekme. Tekmovalec je bilo mnogo, med njimi tudi Čehi, Belgijci i. dr. Tu smo videli izborni material; vaje, četudi ne zelo težke, povečini dobro naučene, tudi organizacija tekme ni slaba. Tekme so se vršile neprenehoma do popoldanskega nastopa, drugi dan so se zopet nadaljevale. Čehi so nastopili naravnost vzorno. Dasi je obol el njihov tekmovalce in je kljub slabosti tekmoval, vendar so dosegli prvo mesto.

Popoldanski javni nastop žalbog ni pričal o kaki temeljiti organizaciji. 4000 gimnazistov, med katerimi smo videli korakati poleg odrastlih mož osem- do desetletne dečke, je poskušalo izvesti rajalni nastop, ki se je skozinskoz ponosil. V vse graje vrednem nastopu so potem poskušali izvajati proste vaje na štetje, ker jim je godba ušla k sprejemu M. Milleranda, toda skupna in enotna vadba se ni mogla doseči — tako so se razšli. Krivda po naših ugotovitvah tu ne more zadeti telovadcev, temveč samo vodstvo, ki je bilo pod vsako kritiko. Istega dne zvečer so se vršile tekme v predstavljanju živih slik in plesov ob pomankljivi razsvetljavi. Žive slike so bile povečini zelo lepo sestavljene, silno neugoden vtisk pa je na nas napravilo to, da so za ples oblekli gimnaziste v ženska krila ter jih poslikali po obrazih, da so mogli predstavljati plesalke. Ves estetičen učinek, ki naj bi ga ta tekma izzvala, je bil s tem že vnaprej pokopan.

Glavna telovadna produkcija je bila v ponedeljek 16. maja. Ta dan so bile tudi edinkrat tribune polne gledalcev — toda že je bilo to namenjeno telovadenci, je vprašanje. Prišla sta namreč na telovadnice ta dan M. Millerand in kralj Albert s svojim spremstvom. Zato je tudi izpolnilo mnogo programa pričakovanj, slikoviti defileji zastav, pokloni, izročitev zastave telovadne Unije mestu Lille in govori. — Pred prihodom francoskega predsednika Milleranda in belgijskega kralja Alberta je ta dan nastopilo 24 dvojic gimnazistov z dolgiimi železnimi palicami, 9 Švicarjev z velikimi zastavami in vajami, ki nanje ne more biti povsem noben vadben sistem, in 8 drugih Švicarjev v narodnih krojih, ki so zapeli švicarski "jodler". Nato so nastopili zopet gimnazisti s prostimi vajami. Nastop in razstoj je bil boljši, kakor prejšnji dan, vaje so se izvršile na godbo še dokaj skladno. Priznati se mora, da so posamezniki vaje dobro izvajali, zopet dokaz, da je neuspehovo krivo vodstvo.

Po prihodu visokih posetnikov telovadbe so nastopile skupine gimnazistov s prostimi vajami, skoki čez konja, vajami na bradlji, ki so končale s skupinami, nekim dolгим narodnim plesom, dalje Belgijci, 24 čeških Sokolov s težkimi lepimi vajami, ki jih vajami na gredah, oboje z godbo. Lillske licejke so ponovile pranske ženske proste vaje, 24 čeških Sokolov pa je pokazalo težko sestavo prostih vaj na godbo. Ob tej priliki je za Čeha dirigiral godbo kompozitor Pospisil. Telovadbo je zaključilo 12 Čehov z vrhunskimi vajami na visoki bradlji Točke, ki so jih izvajali Čehi, so v vsakem oziru visoko nadkriljevale vso drugo javno telovadbo, tako glede estetike in kompozicijah, kakor glede točnosti v izvajanjih in raznovrstni metodični razporeditvi posameznih sestavnih delov, ki je ilustrirala gibnost sokolskega sestava napram precejšnji dolgočasnosti, ki jo kažejo francoski sistemi. Nadkriljevala pa so drugo telovadbo tudi z ozirom na težavnost, kajti usposobljenost v Lille nastopajočih gimnazistov v splošnem ni presegala naših telovadcev druge stopnje.

Kakor že omenjeno, so nas Jugoslovane Francozi zelo lepo sprejeli, pri vseh pozdravih so nas imenovali posebej, listi so pisali o nas in "Echo du Nord" je prinesel slike naših Sokolov. Predstavila naše delegacije dr. dr. Ravniharja so predstavili francoskemu predsedniku in belgijskemu kralju, vabljeni smo bili na znamenitejša obeda ter pri vsprejemu in po sprejedu pogosteni od mesta Lille.

Jugoslovanska delegacija je poklonila Uniji krasno garnituro pitroških preprog, ki jih je M. Cazalet potem izročil mestu Lille za stadij, ki ga namerava zgraditi.

Francoski narod nas je gostoljubno sprejel in navdušeno pozdravljaj, upajmo, da se njihovim zastopnikom izkaže moč vadežne prihodnje leto, ko pridejo v Ljubljano k mednarodni tekmi.

Pri povratku čez Pariz je jugoslovanska sokolska delegacija polce in je kljub slabosti tekmoval, vendar so dosegli prvo mesto.

Na višavi.

Povest. — Spisal Anton Koder.

I.

Visoko gor v sosedstvu vnebo-kipečega Grintoveca je gozd Vašek. Stoletni grčavi gabri in buke stojé ondi, in ko jih podere vihar in stroljivost, gnjó med skalovjem. Le kadar zapade sneg gor in plan in drée, ki vodijo z Vaškega v doline, pridejo Gorjanci in Poljanci s sammi ter se kajjo in vozijo hlode v nizavo.

Vašek je nerazdeljen, brez gospodarja. Vsak, komur se izplača obili trud, gospodarji lahko v njem. In vendar trohni ondi najlepši les.

Uro hoda v gorskem zakotju pod Vašekom stoji za streljaj narazen dve kmetiški poslopji in njima nasproti na levi začrnela kapeica sv. Lenarta. Zgornja hiša je večja in prostornejša od svoje sosedé, tudi lepše hleve in sadni vrt ima. Tu se pravi, odkar svet pomni, pri Zgornjem planincu. A kakor da bi bil zavidal Zgornjega planince, sezidal je pred več nego sto leti tujev, prišedši od nekod z nemškega Koroskega, nekoliko nižje majhno kmetiško poslopje. Kupil je nekaj travnikov in gozda ter izbral sam svojemu selišču ime "Spodnji planinec".

Samec je bil v začetku. A ko si je nekoliko pomogel ter nakupil nekaj živine in uredil v gozdu dve oglenici, prišla je za njim mlada žena. Še dandanes pripovedujejo stari ljudje, da je bila lepa, taka kakor Mati božja, pa da je nosila klobuk z velikimi kraji in da je umela malo slovenskih besed. — Kmalu za mlado ženo je prišel tudi petleten deček od nekod iz Nemčije, ki so ga klicali prav nerodno in čudno, namreč Ferdinand.

To pa ni bilo družini Zgornjega planince povšeči; zaradi tega je prekrstila vsega dečka v Nandeka ali Nandeta. Toliko moramo omeniti o zgodovini naših gorskih posestev, ker se stoprav petnajst let pozneje pričinja pričujoča povest.

Spomlad je bila. Na Vašku in sosednih gorah se je tajal sneg, da so kalni potoki drli po kameniti cesti od Zgornjega planince. Poslednje je bilo zlasti neprijetno štirim možem, ki so ob potu svojega obraza nosili mrljca dol na Šentursko goro.

"Že po gladiki cesti bil bi rajnik Zgornji planinec krivil rame najmočnejšim nosačem; kajti najmanjše dva stota tehtla", trdili so vsi, ki so govorili kdaj o njegovih telesnih lastnostih.

Ko pridejo nosači do Spodnjega planince, obrišejo si pot raz čela in postavijo mrtveca kapeli sv. Lenarta nasproti na tla.

Zvonjenje Šentlentskega zvona in jok debeluhaste stare vdove je izvalil nekaj družine pri Spodnjem planincu na prag. V istem trenutku stopi tudi dvajsetleten mladenič iz veže s sekuro na rami. Tik pogrebeev gre potem proti gozdu, a niti pokrivala ne sname, niti očenaša ne zmoli za večni pokoj rajnega. Nosači mrmrajo zaradi tega in majoje z glavami. Debeluhasta vdova pa nato še glasneje ihti. In ko v tretje zapoje Šentlentski zvon, dvignejo zopet nosači mrljca, da zaskripile nosilnica, ter ubero znova kameniti pot v dolino.

Ondi na višavi tik gozda pa postoji mladi človek in zre za pogrebom. Lep je bil, ko je slonel opet na sekuro in je veter igral s krivimi peresi na njegovem pokrivalu in z njegovimi dolgimi, črnokodrastimi lasmi. Potem se skloni, kakor da bi hotel pogrebeem pokazati svoj krepki, orjaško rasteni život in svoje nezmagljivo pesti, katere je bil skrčil, kdo vé čemu.

Baš v tem trenutku se je ozrla skrivaje debeluhasta vdova v višavo. Zardela je, ugledavši mladeniča ob gozdu.

Poslednji pa se je glasno nasmejal, stopil v goščo in govoril samemu sebi: "Prokleta hinavščina!"

Kake tri ure pozneje so pili pogrebi na Šenturski gori pri Friu pogrebičino in resni rdeče mesne klobase, nabadali jih na vilice ter govorili o Zgornjem planincu. "Kar nič ne jokaj in k sreči nisi jemljal, da ti je umrl France! Petdeset let imaš ti, on jih je pa imel sedemdeset; lahko nas še na ženskinjo povabiš, če hoče!"

Tako je govoril stari Luka, Planincev hlapec, svojji objokani gospodinji, in vino ji je točil v izpraznjeno kupico.

"Jaz pravim, Vašek ti je moža pokopal", beseduje zopet drug pivec.

"In pa to pravdanje s sosedom za nič in zopet za nič. Zdaž bo pa bajje mir. Na onem svetu se ne tožujeta več", omeni tretji pivec.

"Ali pa se, kaj veš ti!" ugovarja zopet hlapec Luka.

"Nande tudi ne pozabi od danes do jutri, da mu je pravda snedla dom. Njega poznam, prava hrastova korenina je", pristavi prejšnji pivec.

"Pozabi ali ne pozabi. Krivil se bo kakor leskovina, ko bo dolg plačeval, je-li ne, Planinka?"

"Škoda zanj, delaven je in lep kakor iz bron vlit. Ženit bi se lahko pri tebi, ko bi se ne bila ločila s tvojim rajnikom v prepiru."

Tako govori suh, dolgonog kmet iz Sidrova, rajnkome nekaj v rodu in boter rumenolasi šestnajstletni Polonci, hčerki prve žene Zgornjega planince.

Odrezek mesene klobase pade v tem trenutku Planinki raz vilice in hoteč uloviti ga, prevrne polno kupo vina po lastni in Polončini obleki.

A to je bilo pogrebeem nekačo znamenje, ki ženitnino ali krst pomenja. Nekaj nagajivega smeju se oglasi zaraditega, ki materi in hčeri rdečico privabi v lice. Prva si kmalu pomaga iz nenavadne zadrege, meneč: brezumno, si brezumne. Polonica pa ima navadno mnogo opraviti s svojim predpasnikom. Skrivši pod omizjem pa si sname celó zlat prstanek raz prsta in ga urno skrije v žepu.

Nekako tesno postaja odslej v pogrebski družbi, kajti zadnji govor ni bil posebno modro napeljan.

Kmalu potem vstane Planinka, čes, da ima opravka pri župniku, in odide. Veselje pa je postajalo sedaj živahnejše v družbi, in tudi Polonica je skriti prstan zopet nataknila na prstek in ga prav pogostoma in skrivaje ogledovala.

Planinka je ubrala sicer pot proti župniji na griču, a za pokopališčem zidom je postala nekoliko, potem pa odšla po strni stezi za hišami po zgornjem nemanadnem potu proti domu. In ko je bila na samoti, umije si objokani lici v studene, popravi svilen ruto na prsih in si večkrat zaporedoma ogleduje v vodi svoj neravno neprijetni obraz.

(Konec prihodnjici.)

Ubogi Lahi.

Tirolski grof Toggenburg je običal italijan, nacionalistom v želođu. Da pride ta človek v — rimski parlament kot poslanec tirolskih Nemcev, to je zanje nekaj neznašljivega, kričijo, da je velikanška nesramnost, poslati v Rim bivšega ministra cesarja Franca Jožefa, intimnega prijatelja grofa Stuergha, kateremu je bil naslednik in je nadaljeval njegove vladne metode, pod katerimi so avstrijski Italijani hudo trpeli.

Grof Toggenburg je imel pred kratkim razgovor z laškim novinarjem Barzinijem, napram kateremu se je jako ostro izražal napram sedanji italijanski vladi in predsedniku Giolittiju. Pred vojsko je bil Toggenburg odločno proti temu, da bi dobil Trentin avtonomijo, ker bi se tako pokazalo, da tirolska provinca ni nacionalno kompaktna, sedaj pa govori, da je Tirolska dežela enotna, ki je z nasiljem razsekana v dva dela, katere se morata zopet združiti. To se zgodi po morebitnem porazu Italije v prihodnji vojni, največ tekom petdesetih let. — Precej neustrašeno govori z Italijani ponosni tirolski grof, ki se včasih tudi poredno polaska kakemu novinarju. Tako je Barzinij rekel: — Ako bi bil jaz Italijan, bi bil najbrž fašist tudi jaz. Posebno jezo imajo na Toggenburg tržaški fašisti, ki so ob volitvah kričali: — v Rim grof Toggenburg ne sme priti na noben način! V italijanskem parlamentu ni prostora zanj! — Eden izmed tržaških kandidatov se je ba je celo osebno obvezal, da grožnje ne ostanejo samo navadne volilne obljube! Italijanska jeza hitro zagori kakor slama pa tudi hitro ugasne. Toggenburg bo mogoče čisto neovirano priti v laški

Pouk o goveji kugi.

Izmed vseh živalskih kužnih bolezni je goveja kuga najnevarnejša in najstrašnejša. Ko se je kje zakotila, povzroča strašno moritev med govedji ter prizaneša le malokateremu govedu. Poleg tega pa napada ovce in koze, prašiče in bivole ter ugonobi mnogo teh živali. Kakšno moritev lahko povzroči, kaže najbolje to, da je v 18. veku pomrla v srednji Evropi nad dvesto milijonov goved. L. 1897. je pomorila samo v Transvalu blizu en milijon goved; pa tudi naše pokrajine so si jo dobro zapomnile, ko je v štiridesetih letih prošlega veka razsajala po njih ter pokosila silno število živali. — Pri nas se je zatrla začetkom osemdesetih let prošlega veka, v Srbiji pa se je zadušila s strogimi odredbami leta 1882, ko se je zanesla iz Bosne v Prnjavor, okrožje je področje; v Bosni je minila leta 1883, ter se potem ni več pojavila.

Goveja kuga je kužna bolezen govedi, prehaja pa časih tudi na ovce in koze, bivole in prašiče.

Bolezen se navadno prenese na bolnih živalih in s predmeti, ki so okuženi z okužljivo kaljo (bakterijami) te bolezni. Tudi odzdravljene živali lahko prenesejo bolezen v zdrave krajine. Ako pride zdravovo govedo v dotiko z bolnim, na zbolji v 3 do 8 dneh tudi to. Prvi začetek bolezni je visoka telesna toplota, ki naglo naraste do 41,5. Žival se ne kaže mnogo bolnej, je in prežvekuje; toda krave mlekarice skoraj popolnoma izgubijo mleko ter se posuše v vimenu, in dostikrat se po tem najprej opazi bolezen. Malo časa po tem, čez pol dne, redkeje pozneje, na zbolji žival vidno; naježi se ji dake, ter izgubi svoj sijaj, govedo preneha jesti in prežvekovati, po drhtavi in se trese po vsem telesu, glavno drži k tlom, oslabi in izgubi vso živahnost. Bolj poredko, ma je govedo v tem prvem početku bolezni vznemirjeno; koplje v nogami in udarja z glavbo ob jasi, časih pa se ponaša kakor besno. Toda ti znaki trajajo jako malo časa, poredkoma dalje nego pol dne; potem nastopi obča onemoglost in slabost. Že oddaleč se lahko opazi, da je žival težko bolna; na paši se odloči od drugih živali, tožna stoji kje pri grmu ter se nerada giblje. V hlevu naslaja glavo na jasi, skrivi se v križ, koža na plečih, straneh in na laktotnicah pa se pogostoma strese in podrhtava. Okoli gobca se navadno nabere mnogo pene, toda pena se ne vleče tako kakor pri slinavki. Tudi iz nosa začne curiti začetkoma vodenast, a pozneje temnosiva gnojna sluz, ki se nabira okoli nosnice in napravlja cele kraste. Iz oči kapljajo solze, a očesna belina pordeči. Baržkone čuti govedo srbečico v nosu in v glavi, ker pogostoma stresa z glavbo, in tako se iz okuženih hlevov sliši rožljanje verig, po katerem se že od daleč spoznajo okuženi hlevi. V nadaljem poteku bolezni pričnejo živali stokati in ječati hitro shirajo in upadejo ter postanejo mršave, dobe redke prolive (driske), ki v poznejši dobi strašno smrdé; ter so mnogokrat pomešani s krvjo. Zato se umaže govedo po repu in sklepah z gnojem, a blato se izloča brez volje živali. Po gobcu se prikažejo takoj izpočetka bele, potem rjave in pepelnatose ali rmenne krastice, ki se izpuste najbolj na dlesni okoli zob, po gobcu, gornji čeljusti, na nebesu in spodnji strani jezika. Te krastice se pogosto oderejo in na istem mestu nastanejo plitve, rdeče ranice z razjedinimi robovi. Te krastice se izpuste tudi na sluznih kožicah notranje strani obraza, ki takisto odpadejo, se povesejo po notranji strani lica ter se videti kakor presekane, odrezane. Tudi po sešnih (sealnih) delih je mogoče opaziti podobne izpuščaje in ranice časih pa samo rdeče lise ali pege. Živali pogostoma kašljajo, in sicer z bolečinami, pa poizkušajo kašel zadržati in ustaviti, ali vedno se lahko opazi težko in naporno dihanje. Na posled žival oslabi in omedli, pa de z zadnjim delom telesa in se ne more več zdigniti; telesna toplota se zniža pod navadno mero in

parlament in tam bo govoril pogumno kot zastopnik velikega nemškega naroda, pa če se bodo fašisti še tako zaklinjali, da mora Toggenburg ven iz parlamenta Vemo, da se Lahom pred Nemci že sedaj hlače tresejo,

Težaven notrajen političen položaj v Italiji.

Rim, dne 1. junija, 1921.

Ker vlada pri volitvah v parlament ni dobila večine, se pogaja s socialistično in ljudsko stranko da se omogoči parlamentarno delo na podlagi nove strankarske koalicije. Pogajanja s socialisti so takorekoč za enkrat samo akademičnega značaja, ker mora stranka v to svrhu sklicati izvanredni kongres. To pa je mogoče šele potem, ko se vrne socialistična deputacija, ki se je te dni podala v Moskvo, da se z Leninom pogaja glede možnosti vstopa v III. Internacionalno. Šele potem se stranka odloči, ali more v vlado, najbrž pride raditega tudi do novega razcepa v stranki.

Realen pomen imajo pogajanja z ljudsko stranko, ki se pravkar vrše in o katerih še ni znano kakšen rezultat bodo imela.

Medtem je izbruhnilo nevarno uradniško gibanje. Vsi uradniki, počenši od najvišjih upravnih — mest do uradnih slug, zahtevajo najmanj vsakomesečni dodatek k draginskih dokladi v znesku 200 lir. Finančni minister Bonomi pa je načeloma odklanja, ker bi to obremenilo državni proračun za 2 milijardi 700 milijonov lir na leto, če se vpošteva še izenačenje plač, ki je uradništvo upravičeno tudi zahteva. Bonomi je pripravljen na rešitev uradniškega plana, če čilnega vprašanja, toda pod pogojem, da se število uradništva, ka btero je po vojski silno naraslo, je slabše kvalificirano in povzroča veliko desorganizacijo v upravi, — primerno reduira. Uradništvo pa se temu kategorično upira, glede draginske doklade pa se sklicuje na izrečne obljube ministra za notranje zadeve, ki je uradništvo z obljubo povišane doklade kupil da je vodilo volitve po intencijah vlade. Vsled tega grozi laškemu uradništvu vznemirjeno; koplje v ministru predsedniku ministrska kriza neodvisno od nepovoljnega izida volitev.

Nevarnost preti tudi od fašizma ki se kljub svojemu velikemu porazu pri volitvah ni iztrznil in nadaljuje poboje in nasilja po celi Italiji. Voditelj fašistov je socialistom in popularom zagrozil, da zbere v Rimu na dan otvoritve — parlamenta 20.000 oboroženih fašistov, da preprečijo vsako diskusijo o fašistovskih nasilstvih. — Položaj vlade je vsled tega zelo težaven.

hitro nato nastopi smrt.

Vse te izpremembe se razvijejo v dveh, treh dneh in žival pogine tretji ali četrti dan. Malokdaj traja bolezen več dni in tedaj je mogoče, da živali tudi okrevajo.

Pri ovcah in kozah se pokažejo podobne bolezenske izpremembe, ali mnogo milejšega značaja in živali prebolevalo veliko laže. — Prašiči kažejo pri tej bolezni samo izpremembe (krastice, ranice) pe ustni votlini, ki so podobne iz-

premembam pri govedih. Bolezen traja deset do dvanast dni in veliko prašičev pogine za njo, Odrasli prašiči jo navadno prebole.

Breje živali navadno izvržejo med boleznijo, posebno ako so že na koncu brejosti.

Bolezen se polagoma širi, toda kjer se žakoti, uniči polagoma vso goved.

Da se goveja kuga zapreči, je treba vedno misliti na to, da se silno lahko prenese z blatom, s smrkljem in z dlako bolne živali. — Mala slameca iz gnojne bolne živali, ki se prične obutve, dlaka, ki se prime obleke, travica, ki jo je bolna žival onesnažila, vse to lahko prenese bolezen v daljne kraje.

Prenesejo jo lahko tudi živali ki se prosto gibljejo po okuženih hlevih, katerih pa se bolezen sama ne prime, tako naprimer psi, ko-

koši, miši, podgane in druge. Pogostoma jo prenašajo trgovci z živino, prekupei in drugi ljudje, ki imajo opraviti pri živini.

Sveto služimo sveti domovini! Nečista morebiti nekaj časa, a stalno ne pomaga ji pomoč!

Josip Stritar.

ADVERTISEMENTS.

CLEVELANDSKI MOŽ JE POZOR

Mi potrebujemo takoj šest mož, da zavzamejo mesta, onih, ki so napredovali v službi. Službe so vredne \$75 in več na teden. Če ste pošteni, željni napredka, sposobni govoriti resno ter trdo delati za neomejen dohodek, se oglasite osebno vsak dan med drugo in peto uro popoldne pri: MR. EICHARDT 2409 Euclid Ave.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik. Specialist v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh možnih bolezni.

Nastupljanje krvi, zdravi s glavnim 80%, ki za je izumel dr. prof. Reich. Če imate mogoče ali mehurske bolezni, ki povzročajo bolečine v kosteh, pridite in izkušite vam bom kri. Ne čakajte, ker ta bolezen nalez.

Vse možne bolezni zdravim po o- tražljivi metodi. Kakor hitro opazite, da vam preneha zdravje, se odločite, temveč pridite in jaz vam ga bom zopet povrnil.

Krvoroči ali vodno kilo zdravim v 10 urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Revmatičnem, trganju, bolečine o- bležne srbečice, burle in druge ko- žne bozeli, ki nastanejo vled nede- žne krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tol- mače, da vas razumejo. Jaz znam je iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavskih od 8. do 5. Ob nedeljah od 9. do 2.

PRISRČEN smeh je naj- boljše zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmejte — pa boste takoj ozdravljeni.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izrežite ta kupon pridenite petdeset centov v znamkah ter ga pošljite:

Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York.

Čenjeni: Za priloženih petdeset centov v znamkah mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."

Ime

Naslov

Država

